

Şehnâz Makamı Seyri

İstanbul Belediyesi Konservatuvarı (Darül-Elhan) Türk Musikisi Talebe Cemiyeti

Ahmet Şefik Gürmeriç

Usûlü : Sofyan

[1904 - 1967]

Şehnâz Makamı

a) Durağı: Dügâh perdesidir.

b) Seyri: İnicidir.

c) Güçlüsü: Birinci merteye güçlü tiz durak Muhayyer perdesidir. Üzerinde Bûselik çeşniyle yarım karar yapılır ve bakiye diyezli sol Nim Şehnâz perdesi yeden olarak kullanılır. İkinci merteye güçlü ise Hüseyini perdesidir. Bu perde, Hüseyini üzerindeki Hümâyûn dizisinin karar perdesidir. Üzerinde Hicaz çeşniyle asma karar yapılır. Bâzı eserlerde Hüseyini perdesinin birinci merteye güçlü olduğu görülürse de çok nâdirdir.

d) Yeden'i: 2. çizgideki sol Rast veya bâzen bakiye diyezli sol Nim Zirgüle perdesidir.

e) Donanımı: Yerindeki Hicaz dizilerinin donanımı esas olarak alınır ve si için bakiye bemol, do için bakiye diyez donanımına yazılır. Giriş seyrinde Hüseyini perdesindeki Hümâyûn dizisi kullanılacaktır. Bunun için ve diğer gerekli değişiklikler eser içinde gösterilir.

f) Dizisi: Şehnâz makamı dizisi, Yerinde Hicaz, Yerinde Uzzal veya Hümâyûn dizilerinin biri ile Hüseyini perdesindeki Hümâyûn dizilerinin karışımından meydana gelmiştir.

Seyri:

Şehnâz makamının seyrine Tiz durak civarından başlanır. Hüseyini perdesi üzerindeki Hümâyûn dizisinin sesleri kullanılarak dolaşılır. Tiz durak Muhayyer perdesi üzerinde ısrarlı kalışlar yapılır. Muhayyer perdesi üzerinde Bûselik Beşlisi halinde genişleme seslerinde gezinilerek tekrar Muhayyer perdesinde gelinir. Hicaz Dörtlüsünün sesleri kullanılarak Hüseyini perdesi üzerine inilir ve bu perdede asma kalış yapılır.

Hüseyini perdesi üzerinde Uşşak Dörtlüsü halinde geçki yapılabilir. Sonra Hicaz ailesinin sesleri ile aşağıya doğru inilerek Dügâh perdesinde karar kılınır.

Sofyan Usûlü

*) Dört zamanlıdır.

*) İki tane iki (2 +2 = 4) zamanın veya iki Nîm Sofyân'ın birleşmesinden meydana gelmiştir.

*) 4/8'lik ve 4/4'lük iki mertebesi varsa da, 4/4'lük ikinci merteye daha çok kullanılmıştır.

*) Pışrevlerde, İlâhîlerde, şarkılarda, türkülerde, oyun havalarında, kısaca özel usûl mecburiyeti olmayan hemen her formada kullanılmıştır

Sofyan Darb Usûlü

1 . Darb :

(Dü-Üm) / [2 Zamanlı ve Kuvvetli]

2 . Darb :

(Te) / [1 Zamanlı ve Yarı Kuvvetli]

3 . Darb :

(Ke) / [1 Zamanlı ve Zayıf]

Kaynak : Türk Musikisi Nazariyatı ve Usûlleri-Kudüm Velveleleri / İsmail Hakkı ÖZKAN [1941- 2010]